

מאבטחים ושומרים בישראל 2003 – 1995

שוקי הנדלס

על המחבר

ד"ר שוקי הנדלס, חוקר בתחומי שוק העבודה ומנהל את פרויקט מעקב המעסיקים במינהל, לתכנון מחקר וכלכלה במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה.

תוכן עניינים

עמ' 3	עיקרי הממצאים
עמ' 6	מאבטחים ושומרים – התפתחות התעסוקה 1995 – 2003
עמ' 6	כללי
עמ' 6	התפתחות התעסוקה
עמ' 8	מאבטחים ושומרים – מאפייני רקע
עמ' 8	מגדר
עמ' 9	לאום
עמ' 9	הוותק בארץ
עמ' 10	מצב משפחתי
עמ' 11	גיל
עמ' 12	השכלה
עמ' 13	מאבטחים ושומרים – מאפייני תעסוקה
עמ' 14	שילוב לימודים ותעסוקה
עמ' 14	מספר שעות עבודה
עמ' 15	תחלופת עובדים
עמ' 16	עבודה בשנה האחרונה
עמ' 16	עבודה בחברות שמירה
עמ' 18	מחוז מגורים ועבודה
עמ' 18	עובדים מחוץ למקום המגורים

עיקרי הממצאים

בין השנים 1995 ל- 2003 הוכפל כמעט מספרם של המאבטחים והשומרים בישראל. מספרם עלה מ- 24.3 אלף ל- 46.5 אלף, גידול של 91%. העלייה הייתה כמעט רציפה, למעט שנת 2000 שבה פחת מספרם של המאבטחים והשומרים. עלייה חדה במספרם של השומרים והמאבטחים נרשמה בשנות האינתיפאדה השנייה, בשנים 2001- 2003, שבהן הגיע סך התוספת של מאבטחים ושומרים לכ- 40% מסך הגידול בעובדים אלו בין 1995 ל- 2003.

עיקר הגידול נרשם במאבטחים. מספרם גדל פי שנים וחצי בין השנים 1995 – 2003, מ- 13 אלף ל- 32 אלף בהתאמה. לעומת זאת, הגידול במספר השומרים היה קטן יחסית. על פי נתוני סקר כ"א גדל באותו פרק זמן מספר השומרים ב- 28%.

הגידול הניכר במספר המאבטחים ביחס לגידול המצומצם במספר השומרים נבע בעיקר מהחמרת המצב הביטחוני הואיל והשמירה היא בעיקרה מקצוע "משטרתית" שהעוסקים בו פועלים למניעת פשיעה בעוד שהאבטחה היא מקצוע "ביטחוני" שהעובדים בו עוסקים בעיקר במניעת פיגועים.

מאפייני המאבטחים והשומרים נבחנו בסקירה זו באמצעות שלוש שאלות:

השאלה הראשונה בדקה, האם ניתן להבחין פרופיל ייחודי של מאבטחים ושומרים, הכולל מאפייני רקע אישיים ומאפייני תעסוקה, השונה מהפרופיל של כלל העובדים?

נמצא כי המאבטחים והשומרים הם אוכלוסייה מובחנת שיש בה ייצוג יתר לקבוצות האוכלוסיה הבאות: גברים, יהודים, עולים חדשים, צעירים ורווקים.

שיעור הרווקים בקרב המאבטחים והשומרים היה גבוה גם כאשר הבדיקה התייחסה רק לאוכלוסייה הצעירה. בקרב צעירים בגילאי 18-29 עמד אחוז הרווקים על כ- 68%, בעוד ששיעור הרווקים בגילאים אלה בקרב השומרים והמאבטחים הגיע ל- 90%. הדבר נובע הן מהסיכון הביטחוני הכרוך בתעסוקה זו שצעירים רווקים חסרי מחויבות משפחתית מוכנים יותר ליטול על עצמם, והן מכך שמשלחי יד אלו מתאימים לאוכלוסיות המחפשות עבודות זמניות.

עוד נמצא כי מאפייני התעסוקה של מאבטחים ושומרים שונים מאלה של כלל העובדים. כ- 69% מכלל המאבטחים והשומרים עובדים באמצעות חברות שמירה המתמחות באספקת שרות זה. כמו כן, נמצא ששיעור גבוה מהמאבטחים והשומרים, פי שלושה מאשר בכלל העובדים, היו סטודנטים. גם שיעור העובדים בעבודה חלקית מקרב המאבטחים והשומרים היה גבוה מאשר בכלל העובדים. ממצאים נוספים מצביעים על שיעור כמעט כפול של תחלופה בקרב המאבטחים והשומרים בהשוואה להיקף התחלופה של כלל העובדים במשק, ועל

שיעור נמוך של שומרים ומאבטחים שעבדו בכל 12 החודשים האחרונים - 72%, ביחס לשיעור בכלל העובדים - 86%. השיעור הנמוך של מאבטחים ושומרים שעבדו בכל 12 החודשים האחרונים נבע בעיקר משירות בצבא. משוחררי צה"ל נוטים לעבוד לאחר השחרור במקצועות אלה.

השאלה השנייה התייחסה להבחנה בין מאבטחים לשומרים. השאלה ניסתה לברר האם מדובר בשני משלחי יד מובחנים או שהעובדים באבטחה דומים במאפייניהם לאלו העובדים בשמירה. נמצא כי בקרב המאבטחים, בהשוואה לשומרים, עובדים יותר צעירים, פחות ערבים, יותר עולים חדשים, יותר רווקים ויותר משכילים. ההבדלים בוותק בארץ ובגיל היו בולטים. לא פחות מ- 45% מהשומרים היו עולים חדשים, לעומת שיעור של 20% בקרב המאבטחים, ולא פחות מ- 67% מהמאבטחים היו צעירים עד גיל 29 לעומת 45% בקרב השומרים.

גם במאפייני התעסוקה נמצאו הבדלים בין מאבטחים לבין שומרים. שיעור הסטודנטים בקרב המאבטחים העובדים עמד על 29% בשנת 2003, כפול מאשר שיעורם בקרב השומרים שיעור נמוך יותר מהמאבטחים, ביחס לשומרים, הועסקו באמצעות חברות שמירה.

זאת ועוד, שיעור גבוה יותר של מאבטחים, בהשוואה לשומרים עובדים יחסית יותר מחוץ לאזור מגוריהם. ככלל, העבודות בשמירה מוגדרות כעבודות פחות מקצועיות שניתן לגבות בגינן תשלום נמוך ביחס לעבודות מאבטחים. לכן צפוי כי מעסיקים יטו לאתר שומרים שיעבדו בקרבת מקום מגוריהם, זאת בכדי להימנע מהשתתפות בהוצאות נסיעה של עובדים מחוץ לאזור מגוריהם. כמו כן, עובדים בשמירה אינם מעוניינים להפסיד זמן נסיעות ללא פיצוי כספי ומעדיפים להשתלב בעבודות זמינות בקרבת מקום מגוריהם.

השאלה האחרונה התייחסה להתפתחות התהליכים שאיפיינו את העיסוקים הללו לאורך השנים מאז 1995. השאלה הייתה האם הגידול בהיקף העובדים בשמירה ואבטחה וההחמרה במצב הביטחוני הביאו לשינוי לאורך זמן בפרופיל תכונות העובדים במשלחי יד אלה נמצא כי בשנת 2003, בהשוואה לשנת 1995, גדל הייצוג של נשים, של צעירים, של רווקים, של יהודים ושל עולים חדשים בקרב העובדים כמאבטחים ושומרים בישראל. כך למשל, שיעור הצעירים עד גיל 29 בקרב המאבטחים והשומרים עמד בשנת 2003 על 60% לעומת 47% בלבד בשנת 1995 ושיעור הנשים עמד בשנת 2003 על 15% לעומת 7% בלבד בשנת 1995. העלייה בשיעור הנשים המועסקות כמאבטחות משקף ככל הנראה את המגמה הכללית ליתר שוויון הזדמנויות המתבטאת גם בהשתלבות נשים בצבא בתפקידי לחימה והדרכת לוחמים וכן גם מהגידול הניכר בביקוש לעובדי אבטחה והתגברות הקשיים בגיוס מאבטחים מקרב הגברים.

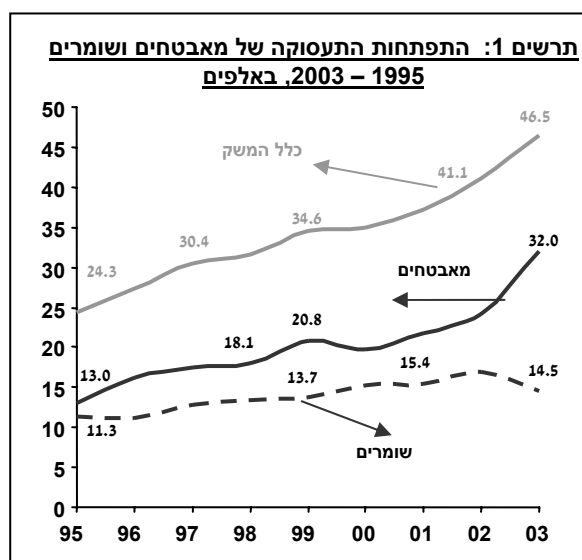
גם במאפייני התעסוקה חלו שינויים לאורך זמן. הבולט שבהם היה התעסוקה באמצעות חברות שמירה. שיעור המאבטחים והשומרים שהועסקו באמצעות חברות שמירה עמד בשנת 2003 על 69% לעומת 50% בלבד בשנת 1995. כמו כן גדל מאד בשנת 2003, בהשוואה ל-1995, חלקם של העובדים בעבודה חלקית במקצועות אלה.

לסיכום, המאבטחים והשומרים הובחנו כבעלי מאפיינים ייחודיים בהשוואה לכלל העובדים, הן במאפייני רקע והן במאפייני תעסוקה. כמו כן, נמצאה הבחנה ברורה בין מאפייניהם של מאבטחים בהשוואה לאלה של השומרים וכן נמצא כי לאורך התקופה שבין 1995 ל-2003 חלו שינויים במאפייני הרקע והתעסוקה של העובדים כמאבטחים ושומרים.

מאבטחים ושומרים - התפתחות התעסוקה 1995 - 2003

כללי - המצב הביטחוני בישראל ידע עליות ומורדות במהלך שנות קיומה של המדינה. פריצתה של האינתיפאדה הראשונה בשנת 1987 והפיגועים שליוו את ישראל בשנות ה-90, הביאו להחמרה הדרגתית במצב הביטחוני. האינתיפאדה השנייה שהחלה ברבעון האחרון של שנת 2000 הגבירה את המתח הביטחוני וקטעה את תהליך הצמיחה הכלכלית שהחל שנה קודם לכן. התהליך לווה במשבר תעסוקתי. הגידול במספר העובדים בכלל המשק ירד בצורה חדה מגידול שנתי ממוצע של 3.5% בשנים 1999-2000 לגידול ממוצע של 1.6% בשנים 2001-2003. גם בשיעורי האבטלה חל גידול ניכר בשנים אלה. משיעור אבטלה ממוצע של 8.8% בשנים 1999-2000 גדלה האבטלה לשיעור שנתי ממוצע של 10% ויותר בשנים 2001-2003. בניגוד למגמה הכללית בשנים אלו, חל גידול ניכר במספר העובדים באבטחה ושמירה¹.

הסקירה נועדה בעיקרה לבחון את מאפייני הרקע והתעסוקה של המאבטחים והשומרים במטרה להבחין את העובדים והמצטרפים החדשים לעיסוקים אלה שכפי שצוין, היוו את אחד ממשלחי היד הבוודדים שאיש המשרות בהם גדל במהלך השנים האחרונות שהתאפיינו במשבר תעסוקתי.

התפתחות התעסוקה - מגמת הגידול במספרם הכולל של המאבטחים והשומרים נמשך מאז 1995, אולם בשנים האחרונות הואץ גידולו. שנת 1995 התאפיינה ברמה נמוכה יחסית של עובדים באבטחה ושמירה - כ-24 אלף, שהיוו 1.3% מכלל העובדים. בשנת 1996 מספר העובדים באבטחה ושמירה עלה ל-27 אלף והם היוו 1.4% מהעובדים, אך עדיין מספרם של המאבטחים והשומרים היה קטן יחסית. בשנים 1997-1998 עלה השיעור ל-1.5% מהעובדים והוא המשיך ועלה ל-1.6% בממוצע בשנים 1999-2001. השנים 2002 ו-2003 התאפיינו בעלייה חדה יחסית במספר העובדים באבטחה ושמירה, ומספרם הגיע ב-2003 ל-47 אלף ושיעורם ל-2% מכלל העובדים. ניתן ללמוד מההתפתחות

שההשפעה של האינתיפאדה השנייה על היקף העובדים באבטחה ושמירה לא הייתה מיידית והיא באה לידי ביטוי

¹ נתונים על מספר העובדים כמאבטחים ושומרים נאספים באופן שוטף בסקרי כח האדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מאבטחים מוגדרים כאנשי מקצוע המשמשים בעיקר כאנשי ביטחון, מאבטחים, סלקטורים ושומרי ראש, בעוד שעל קבוצת השומרים נמנים עובדים פחות מקצועיים, בעיקר שומרי מבנים, מחסנים ומוסדות. יש להדגיש כי ההבחנה בין שתי הקבוצות אינה חד משמעית ולא תמיד קל להבחין בין מועסק המוגדר כשומר, שעבודתו בעיקרה פסיבית, לבין מאבטח שעבודתו בעיקרה אקטיבית.

בעיקר בשנת 2002 ועוד יותר בשנת 2003. חברו לכך, כנראה, הן התקנות שחייבו בעלי עסק רבים להעסיק מאבטחים והן ההכרה שהתגבשה בהדרגה שאין מדובר באירוע חולף, אלא במצב קבוע שישראל תצטרך ללמוד לחיות איתו לאורך זמן.

ניתוח משווה בין העובדים באבטחה לבין העובדים בשמירה מצביע על התפתחות שונה בקבוצות הללו. מספר העובדים באבטחה גדל באופן רציף מ-13 אלף בשנת 1995 עד ל-32 אלף בשנת 2003, עלייה של כ-150%. עליות חדות אלו איפיינו את השנים האחרונות בכלל ואת שנת 2003 בפרט. רק אשתקד התווספו כ-8,000 מאבטחים המהווים כ-45% מסך תוספת המאבטחים בין 1995 ל-2003. גידול משמעותי זה הוא ביטוי להחרפה במצבה הביטחוני של האוכלוסייה בשל הגידול בפגיעים בשנים אלו.

גם במספר העובדים בשמירה נרשמה עלייה כמעט רציפה, למעט בשנים 1996 ו-2003, אך הגידול במספר השומרים היה קטן בהרבה. בין השנים 1995 ל-2003 מספר השומרים גדל ב-28% בלבד בהשוואה ל-150% בקרב המאבטחים. כתוצאה משיעורי השינוי השונים, הועסקו בשנת 2003 יותר משני מאבטחים על כל שומר, בהשוואה ליחס של קצת יותר מ-1 בשנת 1995. ניתן להניח כי חלק מהשינוי נבע משינויים בהגדרת תפקיד השומרים. המחסור במאבטחים הביא להגדרה מחודשת של תפקידי חלק מהשומרים כאשר הוטלו עליהם משימות נוספות כמו בדיקת תיקים המוגדרות כעבודה של מאבטחים. דרישות אלה הביאו לשינוי בתפקידם וסיווגם של חלק מהשומרים והגדרתם כמאבטחים.

הגידול בחלקם של המאבטחים בא לידי ביטוי ביחס בין מספרם של המאבטחים למספרם של השומרים. בשנת 1995 המאבטחים היוו 54% מכלל עובדי האבטחה והשמירה. היחס עלה בהדרגה והגיע ב-2003 ל-69%.

לוח 1: התפתחות התעסוקה של מאבטחים ושומרים 1995 – 2003 באלפים ובאחוזים

אחוז המאבטחים מסה"כ ¹	מאבטחים ושומרים			הגידול, שנה לעומת קודמתה			עבדו בשבוע האחרון			1995
	מכלל העובדים במשק			שנה לעומת קודמתה			עבדו בשנה			
	שומרים	מאבטחים	סה"כ	שומרים	מאבטחים	סה"כ	האחרונה	שומרים	מאבטחים	
	באחוזים			באחוזים			באלפים			
53.5	0.6	0.7	1.3				29.6	11.3	13.0	24.3
59.0	0.6	0.8	1.4	1.9	23.8	12.3	31.9	11.2	16.1	27.3
57.6	0.6	0.9	1.5	15.2	8.7	11.4	36.7	12.9	17.5	30.4
57.5	0.6	0.9	1.5	3.9	3.4	3.9	37.7	13.4	18.1	31.6
60.3	0.6	1.0	1.6	2.2	14.9	9.5	40.8	13.7	20.8	34.6
56.4	0.7	0.9	1.6	10.9	-5.3	0.9	42.3	15.2	19.7	34.9
58.5	0.7	1.0	1.7	1.3	10.2	6.3	44.2	15.4	21.7	37.1
58.9	0.7	1.1	1.8	9.7	11.5	10.8	47.5	16.9	24.2	41.1
68.8	0.6	1.4	2.0	-14.2	32.2	13.1	56.6	14.5	32.0	46.5

(1) מכלל המאבטחים והשומרים

מקור: סקר כ"א למ"ס, עיבודים מיוחדים מינהל תכנון, מחקר וכלכלה

מאבטחים ושומרים – מאפייני רקע

כפי שצוין, במשלחי יד של אבטחה ושמירה עובדים כיום בישראל כ- 50 אלף עובדים. לפיכך, לשאלה מה הם המאפיינים של המאבטחים והשומרים יש חשיבות בהבנת התהליכים הקשורים לתעסוקה ואבטלה.

שלוש שאלות נגזרות מהשאלה הכללית שהוצגה.

השאלה הראשונה, הכללית, היא "האם ניתן להבחין פרופיל ייחודי של העוסקים במשלחי יד אלה, פרופיל הכולל מאפייני רקע אישיים ומאפייני תעסוקה"? במאפייני רקע אישיים הכוונה היא למשתנים כמו מגדר, גיל, לאום, השכלה, ותק בארץ ומצב משפחתי. במאפיינים תעסוקתיים הכוונה היא למשתנים כמו היקף המשרה, התמדה בעבודה, מחוז העבודה ועבודה באמצעות חברות שמירה.

השאלה השנייה מתייחסת להבחנה בין שני משלחי היד- האבטחה והשמירה. השאלה היא "האם מדובר בשני משלחי יד מובחנים"? מצד אחד, ניתוח עיסוקים מצביע על דרישות תפקיד שונות. מצד שני, יתכן שההבדלים בין משלחי היד אינם כה ברורים וכי בפועל, אותן קבוצות אוכלוסייה מאכלסות את שני משלחי היד.

השאלה השלישית מתייחסת לתהליכים שאיפיינו את העיסוק במשלחי יד אלה לאורך זמן. השאלה היא "האם הגידול בהיקף העובדים בשמירה ואבטחה וההחמרה במצב הביטחוני הביאו לשינוי לאורך זמן במאפייני העובדים במשלחי יד אלה"? במילים אחרות, האם העובדים בשנת 1995, שנת הבסיס, דומים במאפייניהם לעובדים במשלחי יד אלה בשנת 2003.

(א) המגדר כצפוי, משלחי יד של שמירה ואבטחה הם גבריים. בשנת 2003, רק 15% מהעובדים בתעסוקות אלה היו נשים, זאת לעומת חלקן בקרב העובדים שהגיע ל- 46%. הייצוג החסר של נשים באבטחה ושמירה נובע במידה רבה מדרישות העיסוק. בחלק מהמשרות נדרש רקע קרבי בצה"ל. התפלגות המגדר בשני העיסוקים- האבטחה והשמירה, הייתה שונה. נמצא כי 19% מהמאבטחים היו נשים, זאת לעומת שיעורם בשמירה שהגיע ל- 7% בלבד. כלומר, גם בקרב המאבטחים הנשים היוו מיעוט, אך במידה ונשים נכנסות לתפקידים אלה, הן מאיישות יותר את משרות האבטחה ולא את משרות השמירה.

לאורך זמן, נרשמה עלייה בשיעור הנשים המועסקות באבטחה ושמירה ובשנת 2003 שיעורן הוכפל בהשוואה ל- 1995. בשנת 1995 הנשים איישו רק 7% מהמשרות באבטחה ושמירה, זאת לעומת 15% בשנת 2003. העלייה לאורך זמן בשיעור הנשים באה לידי ביטוי בשני משלחי היד. בשנת 2003 הועסקו יותר נשים גם כמאבטחות וגם כשומרות.

הגידול בחלקן של נשים באבטחה ובשמירה הוא מעניין. לכאורה, ניתן היה לצפות שבתקופות של פיגועים כאשר הסיכון בעבודה של מאבטחים גבוה, יטו פחות נשים לעסוק בעבודות מסוכנות אלה. יתכן שניתן להבין את מגמת הגידול בתעסוקת נשים באבטחה ושמירה על רקע המגמה הכללית לשוויון הזדמנויות המתבטאת גם בהשתלבות נשים בצבא בתפקידי לחימה והדרכת לוחמים.

(ב) הלאום שיעור הערבים שהועסקו באבטחה ושמירה, מכלל העובדים במשלחי יד אלה, עמד בשנת 2003 על 5.6%, זאת בהשוואה לחלקם בכלל העובדים - 11.3%. מרביתם של העובדים הערבים עבדו בשמירה. בקרב השומרים, 14% היו ערבים, זאת לעומת 2% בלבד מכלל המאבטחים.

המצב הביטחוני ובעיקר האינתיפאדה השנייה הביאו בעקבותיהם לשינוי בסטאטוס של המאבטחים ובמידה מסוימת גם של השומרים. ממצא זה "משטרתי" הפועל בעיקר נגד פעילות פלילית, הפך המקצוע למקצוע "צבאי" שחלק גדול מהפעילות בו היא נגד פעילות חבלנית. לשינוי זה צפוי שתהיינה השלכות על תעסוקת ערבים במשלחי יד אלה.

הממצאים מאשרים הנחה זו. בעוד שבשנת 1995 - 11.6% מהמאבטחים והשומרים היו ערבים, ירד שיעורם בשנת 2003 לחצי - 5.6%. הירידה באה לידי ביטוי הן בשמירה והן באבטחה. גם בשנים קודמות מספר המאבטחים הערבים היה קטן - 3.6% בשנת 1995, אך השיעור ירד לחצי בשנת 2003. גם במספר השומרים הירידה הייתה חדה - 21% בשנת 1995 לעומת 14% בשנת 2003. יש לציין כי חלק גדול מהעובדים הערבים שממשיכים לעבוד בשמירה עובדים במגזר הערבי.

(ג) הוותק בארץ בשנת 2003, למעלה מרבע מהעובדים באבטחה ושמירה - 28%, היו עולים שהגיעו לישראל מאז 1990, מרביתם ממדינות בריה"מ לשעבר. נתון זה גבוה בהרבה משעורם של העולים בקרב כלל העובדים - 18%. השיעור הגבוה נובע בעיקר מהמספר הגדול של עולים העובדים כשומרים. גם שיעור המאבטחים העולים - 20%, הוא גבוה ביחס לחלקם בכלל העובדים, אך העולים היוו בשנת 2003 קרוב למחצית מכלל העובדים בשמירה - 45%. השיעור הגבוה של העולים בקרב השומרים נובע, לפחות בחלקו, מהעובדה שבחלק גדול מהמקרים לא נדרשת ידיעת עברית מעבר למינימום בסיסי על מנת לעבוד במקצוע.

גם בשנת 1995, שיעור העולים בשמירה ובאבטחה היה גבוה מחלקם בכלל העובדים. כ- 17% מהעובדים במשלחי יד אלה היו עולים בהשוואה ל- 12% - חלקם בכלל העובדים. אך בעוד שבין השנים 1995 ל- 2003 גדל חלקם של העולים בכלל העובדים בכ- 50%, גדל שיעורם של העולים בקרב העובדים בשמירה בקרוב ל- 100%.

(ד) המצב המשפחתי הפיגועים הרבים שישראל סובלת מהם בשנים האחרונות העלו, כפי שצוין, את רמת הסיכון של עבודות האבטחה והשמירה. עקב כך, ניתן היה לצפות כי משלחי יד אלה יאוישו יותר ע"י רווקים ולא ע"י מועמדים נשואים והורים לילדים.

הממצאים מאמתים את ההשערה. למעלה ממחצית מהעובדים באבטחה ושמירה - 58%, היו רווקים, זאת לעומת 23% בלבד בכלל העובדים. כלומר, שיעור הרווקים המאבטחים והשומרים היה גבוה פי שניים וחצי מהשיעור בכלל האוכלוסייה. השיעור הגבוה של הרווקים בלט במיוחד בקרב העובדים באבטחה ש- 64% מהעובדים בה היו רווקים. גם בשמירה שיעור הרווקים היה כפול מאשר שיעורם בכלל האוכלוסייה - 44%.

בהשוואה לאורך זמן נמדדה עלייה ניכרת בשיעור הרווקים. בשנת 1995, 48% מהמאבטחים והשומרים היו רווקים, לעומת 58% בשנת 2003. הפערים נבעו יותר מגידול בשיעור הרווקים העובדים כשומרים ופחות משינוי בשיעורם בקרב המאבטחים. שיעור הרווקים בקרב השומרים עמד בשנת 1995 על 34% ועלה ל- 44% בשנת 2003 בעוד ששיעור הרווקים בקרב המאבטחים עלה בשיעור נמוך יותר מ- 60% ל- 64%.

השיעור הגבוה של הרווקים נובע רק בחלקו מהגיל הנמוך יחסית של העובדים באבטחה ושמירה. גם בקרב העובדים הצעירים בגילים 18 – 29, נמצא שיעור גבוה בהרבה של רווקים בקרב העובדים באבטחה ושמירה - 89%, מאשר שיעורם של הרווקים בקבוצת גיל זו בכלל העובדים - 64%. ממצאים אלה תומכים בהשערה שהסיכון בעבודה באבטחה ושמירה מושך יותר רווקים לעבוד במשלחי יד אלה. בנוסף, עבודות האבטחה והשמירה מתאימות לעובדים המעוניינים בעבודות זמניות.

לוח 2 - מאפייני רקע של מאבטחים ושומרים 1995, 2003 באחוזים

שנת 1995				שנת 2003				
סה"כ* עובדים	מאבטחים ושומרים			סה"כ* עובדים	מאבטחים ושומרים			
	שומרים	מאבטחים	סה"כ		שומרים	מאבטחים	סה"כ	
42.5	4.3	10.0	7.3	46.0	7.4	19.1	15.4	אחוז נשים
11.6	20.5	3.6	11.5	11.3	13.9	1.8	5.6	אחוז ערבים
11.9	23.3	12.4	17.4	18.1	44.8	20.3	27.9	אחוז עולים
								<u>אחוז הרווקים</u>
22.4	33.8	59.9	47.8	22.9	43.9	64.3	58.0	סה"כ
64.1	75.8	86.9	83.1	63.8	86.5	89.8	89.1	בגילאי 18 - 29

* סה"כ עובדים ישראלים במשק

מקור: סקר כ"א למ"ס, עיבודים מיוחדים מינהל לתכנון, מחקר וכלכלה

(ה) הגיל ממוצע הגיל של השומרים והמאבטחים בשנת 2003 היה נמוך יחסית לממוצע כלל העובדים במשק. הגיל הממוצע של העובדים באבטחה ושמירה עמד בשנה זו על 32 שנים, בהשוואה ל- 39 שנים של כלל העובדים. הפער נבע מייצוג חסר של מאבטחים ושומרים בגילים שמעל 35 וייצוג עודף בגילים של עד 30 שנים. קבוצת הגיל 30 – 35, מיוצגת באבטחה ובשמירה בהיקף דומה לייצוגה בכלל האוכלוסייה.

הגיל הצעיר של עובדי האבטחה והשמירה נבע בעיקר מגילם הנמוך של המאבטחים שעמד על 31 שנה בעוד שגילם של השומרים היה גבוה בהרבה – 37 שנים, והיה נמוך רק במעט מהגיל הממוצע של כלל העובדים שעמד כפי שצוין על 39 שנים.

בניתוח לאורך זמן, נמצא כי התרחבות התעסוקה באבטחה ושמירה והגברת הסיכונים המקצועיים הביאה לכניסה מוגברת של צעירים לעבודה, הן לעבודה כמאבטחים והן לעבודה כשומרים. הגיל הממוצע של המאבטחים, שעמד ב- 1995 על 33 שנים, ירד בשנת 2003 ל- 31 שנים, והגיל של השומרים ירד בהתאמה מ- 42 שנים ל- 37 שנים. המעניין הוא שהגיל הממוצע של השומרים ירד בצורה חדה יותר מזה של המאבטחים, בעיקר עקב ירידה בהעסקתם של מבוגרים מעל גיל 55 כשומרים. ניתן להניח כי הירידה בגיל המאבטחים והשומרים קשורה באינתיפאדה ובסיכונים הכרוכים בעיסוק במשלחי יד אלה. עבודת המאבטחים הפכה למשלח יד "קרבי" שמאויש בעיקר ע"י צעירים בוגרי צבא.

(ו) ההשכלה הכישורים המקצועיים הנדרשים משומרים ומאבטחים אינם גבוהים. משומרים כמעט ולא נדרשים כישורים מקצועיים כלל ומאבטחים נדרש בדרך כלל שירות בצה"ל, רצוי ביחידות קרביות או ביחידות תומכות לחימה. עקב כך, אין זה מפתיע שהשכלתם של השומרים והמאבטחים נמוכה מזו של כלל העובדים. בשנת 2003 עמד ממוצע שנות הלימוד של המאבטחים והשומרים על 12.8 שנים, זאת לעומת 13.5 שנים - ממוצע ההשכלה של כלל האוכלוסייה. ההשכלה הנמוכה יותר של המאבטחים והשומרים נבעה מהשיעור הנמוך של בעלי השכלה של +16 שנות לימוד. בקרב המאבטחים והשומרים חלקם עמד על 10% בלבד בהשוואה ל- 26% בכלל העובדים.

בהבחנה בין מאבטחים ושומרים, נמצא כצפוי שהשכלתם של המאבטחים גבוהה יותר. ממוצע שנות הלימוד של המאבטחים עמד על 13 שנים לעומת 12.2 שנים של השומרים. הפערים בין המאבטחים והשומרים נבעו בעיקר מהשיעור הגבוה של בעלי השכלה של עד 11 שנות לימוד בקרב השומרים - 31%, זאת בהשוואה ל- 10% בלבד בקרב המאבטחים.

בין השנים 1995 ל- 2003 נרשמה עלייה בהשכלתם של השומרים והמאבטחים. בשנת 1995 עמדה השכלתם הממוצעת על 11.8 שנים לעומת 12.8 בשנת 2003, עלייה של 8%. השיפור בהשכלה של המאבטחים והשומרים היה גבוה מעט יותר מהשיפור בהשכלה של כלל העובדים שהשכלתם עלתה מ- 12.8 בשנת 1995 ל- 13.5 בשנת 2003, עלייה של 5%. העלייה בהשכלה בין השנים שנבדקו נבעה בעיקרה מעלייה בהשכלתם של השומרים. בשנת 1995 מספר שנות הלימוד הממוצע שלהם עמד על 10.8 שנים והוא עלה ל- 12.2 שנים בשנת 2003, עלייה של 13%. השיפור בהשכלה של השומרים נובע בעיקרו מהשיעור הגבוה של עולים מבריה"מ לשעבר העובדים כשומרים, אוכלוסייה שהשכלתה גבוהה יחסית.

לוח 3 – מאבטחים ושומרים לפי גיל ושנות לימוד 1995, 2003 באחוזים

עובדים בשנת 1995				עובדים בשנת 2003				
כלל המשק*	מאבטחים ושומרים			כלל המשק*	מאבטחים ושומרים			
	שומרים	מאבטחים	סה"כ		שומרים	מאבטחים	סה"כ	
								מבנה גיל
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
25.2	32.8	43.5	38.5	11.6	26.5	40.0	35.7	עד 24
10.1	13.6	22.2	18.2	14.7	18.3	27.1	24.4	25-29
9.8	7.7	11.2	9.5	14.7	9.7	9.6	9.6	30-34
18.5	13.5	10.7	12.0	23.7	13.2	6.5	8.6	35-44
13.2	9.1	6.9	7.9	22.2	14.2	8.6	10.4	45-54
23.2	23.3	5.5	13.9	13.1	18.1	8.2	11.3	+55
41.8	41.7	33.0	37.0	39.4	37.2	30.9	32.3	ממוצע גיל
								שנות לימוד
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
26.9	47.5	16.5	30.8	17.3	31.1	9.8	16.5	עד 11
29.7	22.4	43.4	33.7	30.1	27.7	39.4	35.7	12
13.0	12.7	20.4	16.9	14.7	17.8	28.8	25.4	13-14
10.4	7.1	10.8	9.1	11.6	11.3	13.5	12.8	15
20.0	10.3	8.9	9.5	26.3	12.1	8.5	9.6	+16
12.8	10.8	12.7	11.8	13.5	12.2	13.0	12.8	ממוצע שנ"ל

* סה"כ עובדים ישראלים במשק

מקור: סקר כ"א למ"ס, עיבודים מיוחדים מינהל לתכנון, מחקר וכלכלה

מאבטחים ושומרים – מאפייני תעסוקה

(א) שילוב לימודים ועבודה משלחי יד של שמירה ואבטחה, בעיקר אבטחה, מאופיינים בתעסוקת סטודנטים. בשנת 2003, לא פחות מרבע מכלל העובדים במשלחי יד אלה היו סטודנטים (מתוכם 19% למדו לתואר B.A.), זאת בהשוואה לחלקם של הסטודנטים בכלל העובדים שהגיע ל- 8% בלבד. כלומר, שיעור הסטודנטים שעבדו במשלחי יד אלה היה גבוה פי שלושה משיעורם בקרב כלל העובדים. כצפוי, נמצא שיעור הרבה יותר גבוה של סטודנטים באבטחה- 29% מאשר בשמירה- 15%. מעבר להשפעה של הגיל היכול להסביר חלק מהפער, הממצא קשור כנראה לגמישות העבודה באבטחה. חלק גדול מבתי העסק פתוחים במהלך רוב שעות היממה והעבודה בהם מתבצעת במשמרות, עובדה המאפשרת לסטודנטים להשתלב בעבודה ביתר קלות, חלקם בעבודות חלקיות (ראה להלן). בבדיקה לאורך זמן נמצא גידול בשיעור הסטודנטים העובדים באבטחה ושמירה. בשנת 1995 עמד שיעורם על 20% מכלל העובדים והוא עלה ל- 25% בשנת 2003. המעניין הוא כי הגידול בה לידי ביטוי רק באבטחה. בשנת 1995 23% מהמאבטחים היו סטודנטים לעומת 29% בשנת 2003, זאת בהשוואה לשמירה שבה נרשמה ירידה בשיעור הסטודנטים מ- 18% בשנת 1995 ל- 15% בשנת 2003. ניתן להניח שהגידול בביקוש למאבטחים לאורך זמן פתח בפני הסטודנטים אפשרויות תעסוקתיות נוספות במשלח יד זה, מגמה שהביאה למעברם של סטודנטים מעבודה בשמירה לעבודה באבטחה. אפשרות נוספת קשורה, כפי שצוין, לשינויים בסטאטוס של משלחי יד אלה. יתכן ומשרות שבעבר הוגדרו כמיועדות לשומרים עברו הסבה והפכו למשרות של אבטחה.

(ב) מספר שעות עבודה מספר שעות העבודה של המאבטחים והשומרים נבדק במספר מימדים: עבודה חלקית, מספר שעות העבודה השבועיות, עובדים הממעטים ומרבים לעבוד והיעדרות מעבודה בשבוע האחרון. הציפיות היו שבקרב המאבטחים והשומרים ימצא שיעור גבוה יחסית של עובדים במשרות חלקיות, בין השאר בגלל השיעור הגבוה יחסית של סטודנטים העובדים בהם. הציפיות התממשו רק בחלקם. נמצא כי 34% מהעובדים באבטחה ושמירה עבדו במשרות חלקיות, זאת בהשוואה ל- 30% בכלל העובדים. בהבחנה לפי משלחי יד, נמצא כי שיעור העובדים חלקית בקרב המאבטחים הגיע ל- 35%, לעומת 32% משיעורם בקרב השומרים. הפער הקטן יחסית בשיעור העובדים חלקית, בין העובדים באבטחה ושמירה לכלל העובדים, נובע בחלקו מהשיעור הנמוך של נשים, הנוטות יותר לעבוד במשרות חלקיות, המועסק במשלחי יד אלה. בבדיקה לאורך זמן נמדד גידול במספר העובדים חלקית באבטחה ושמירה. בשנת 1995 27% עבדו בעבודות חלקיות בשמירה ואבטחה, שיעור דומה לשיעור בכלל העובדים, לעומת 34% בשנת 2003. המעניין הוא כי בשנת 1995, שיעור השומרים שעבדו בעבודות חלקיות היה גבוה משיעורם בקרב המאבטחים. בשנה זו 30% מהשומרים עבדו חלקית לעומת 24% מהמאבטחים, מגמה שהתהפכה בשנת 2003.

מספר שעות העבודה השבועיות שהמאבטחים והשומרים עבדו בדרך כלל עמד על 41 שעות, נתון דומה לזה שנמצא בכלל העובדים. לא נמצאו הבדלים במספר שעות העבודה השבועיות בין המאבטחים והשומרים. בבדיקה לאורך זמן נמדדה ירידה במספר השעות השבועיות של המאבטחים והשומרים. בשנת 1995 מספר שעות העבודה השבועיות עמד על 44 (45 שעות בקרב המאבטחים ו- 43% בקרב השומרים). ירידה במספר שעות העבודה לאורך זמן איפיינה גם את כלל העובדים במשק, אך הירידה בקרב המאבטחים והשומרים בין השנים 1995 ל- 2003 הייתה כפולה מזו שאיפיינה את כלל המשק. ממצא זה קשור לגידול במספר המאבטחים והשומרים העובדים בעבודות חלקיות.

4.4% מהמאבטחים והשומרים עבדו פחות מ- 15 שעות לשבוע. תופעה זו איפיינה בעיקר את המאבטחים ש- 5.2% מהם המעיטו לעבוד בהשוואה ל- 2.4% בלבד מהשומרים. בקרב כלל האוכלוסייה שיעור הממעטים לעבוד עמד על שיעור דומה של 5.5%. ניתן ללמוד מכך שהתופעה של "ממעטים לעבוד" (פחות מ- 15 שעות בשבוע) אינה תופעה שכיחה בקרב משלחי יד של אבטחה ושמירה, בעיקר לא בשמירה. בבדיקה לאורך זמן נרשמה עלייה חדה בשיעור המאבטחים הממעטים לעבוד ושיעורם עלה מ- 1.9% בשנת 1995 ל- 5.2% בשנת 2003. מגמה זו מנוגדת למגמה בכלל העובדים שבקרבם נרשמה ירידה בשיעור הממעטים לעבוד.

18% מהמאבטחים והשומרים הרבו לעבוד- גברים יותר מ- 52 שעות ונשים יותר מ- 45 שעות. שיעור זה נמוך מהשיעור שנמצא בכלל השכירים- 24%. שיעור המרבים לעבוד היה גבוה יותר בקרב המאבטחים מאשר בקרב השומרים. 19% מהמאבטחים הרבו לעבוד לעומת 14% מהשומרים. בבדיקה לאורך זמן נמדדה ירידה מסוימת בשיעור המרבים לעבוד באבטחה ושמירה. בשנת 1995 20% מהמאבטחים והשומרים הרבו לעבוד כאשר גם בשנה זו שיעורם היה גבוה יותר בקרב המאבטחים מאשר בקרב השומרים. מגמת הירידה בשיעור המרבים לעבוד לא איפיינה את כלל האוכלוסייה. בשנת 1995 24% מהעובדים נטו להרבות בעבודה בדומה לשנת 2003.

4.6% מהמאבטחים והשומרים נעדרו מעבודתם מסיבה כלשהי בשבוע האחרון. שיעור זה נמוך בהשוואה לשיעור בכלל האוכלוסייה שעמד על 6.4%. הנטייה להיעדר מהעבודה איפיינה יותר את המאבטחים- 4.7%, מאשר את השומרים- 4.1%. בבדיקה לאורך זמן נמצאה ירידה מסוימת בשיעור המאבטחים והשומרים שנעדרו מעבודתם. בשנת 1995 השיעור עמד על 5.4%. מגמה זו דומה למגמה בכלל העובדים שגם בקרבם בשנת 1995 נעדרו יותר עובדים מעבודתם בשבוע האחרון מאשר בשנת 2003.

(ג) תחלופת עובדים אין בנתוני סקר כח אדם של הלמ"ס, שכאמור שימשו מקור עיקרי לניתוח התפתחות התעסוקה באבטחה ושמירה, מידע ישיר על היקף התחלופה והנשירה מהעיסוק במקצוע. אולם הרכב כח האדם הצעיר במשלחי יד אלה וריבוי העובדים המשלבים לימודים ועבודה בהם מלמדים שמדובר כנראה במשלחי יד שהעבודה בהם במקרים רבים היא זמנית וחלקית ולפיכך, מאופיינית העבודה בעיסוקים אלו בתחלופה גבוהה יחסית. בלוח 1, פורט המספר הכולל של העובדים שנתית שעבדו כמאבטחים ושומרים בכל אחד מהשנים

הנידונות. השוואת מספר העובדים שעבדו במשלחי יד אלו (עובדים שנתיים) ביחס למספר העובדים בשבוע האחרון יכול להוות אינדיקטור לשיעורי התחלופה במשלחי יד אלו. החישוב מלמד שבין 1995 לשנת 2003 היה גובה מספר העובדים במהלך השנה בהשוואה למוצע השבועי בסדר גודל של 16% עד 22%. פער זה היה גבוה מזה שנמדד בקרב כלל העובדים במשק, שעמד על 11% בלבד. למרות שגדל מאד הביקוש לעובדים מאז שנת 2000 והתעוררו קשיים באיוש כל המשרות הפנויות, לא גדל שיעור התחלופה, והוא נישאר די יציב לאורך השנים שנבדקו – כ- 20% במוצע.

(ד) עבודה בשנה האחרונה בסקר כח אדם של הלמ"ס נאספים נתונים על מספר חודשי עבודה בשנה האחרונה. בשנת 2003, 72% מהמאבטחים והשומרים עבדו בכל 12 החודשים האחרונים, בהשוואה ל- 86% בכלל העובדים. בקרב השומרים שיעור העובדים בכל 12 החודשים האחרונים היה מעט גבוה יותר מאשר בקרב המאבטחים, 75% ו- 70% בהתאמה. המאבטחים והשומרים שלא עבדו במהלך כל 12 החודשים האחרונים- 28%, התפלגו בין 18% שעבדו 6 חודשים או פחות בשנה האחרונה ו- 10% שעבדו 7- עד 11 חודשים. בבדיקה לאורך זמן, נמצאו הבדלים קטנים בלבד בין שנת 1995 לשנת 2003 בשיעור המאבטחים והשומרים שעבדו ברציפות ב- 12 החודשים האחרונים.

העילות העיקריות של מאבטחים ושומרים לעבודה של פחות מ- 10 חודשים בשנה האחרונה מתמקדות בשרות בצה"ל, חיפוש עבודה ולימודים. ככלל, תחום המאבטחים והשומרים נסמך על כח עבודה שקיבל את הכשרתו מצה"ל, ולכן צפוי כי השחרור מצה"ל מהווה עילה מרכזית למשך זמן עבודה של פחות משנה. הגידול הניכר בממדי האבטלה בישראל בין 1995 לשנת 2003 סיפק היצע זמין של מובטלים לעיסוק בתחום השמירה והאבטחה. כ- 34% מקרב המאבטחים והשומרים בשנת 2003 עבדו פחות מ- 10 חודשים בשל הסיבה שהיו מובטלים קודם לכן, בהשוואה ל- 23% ב- 1995. במקביל ירד מאוד משקלה של עילת הלימודים כסיבה לעבודה של פחות מ- 10 חודשים.

(ה) עבודה בחברות שמירה נתוני סקרי כח אדם אינם מאפשרים לנתח את העסקתם של מאבטחים ושומרים על פי חלוקה לענפי המשק. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שרוב העובדים במשלחי יד אלה עובדים באמצעות חברות שמירה. כלומר, מרבית המעסיקים אינם מעסיקים ישירות את השומרים והמאבטחים, אלא שוכרים את שירותיה של חברה המתמחה בנושא ומבצעת את העבודה בקבלנות משנה. עקב כך, אין בידינו נתונים לגבי התפלגות משלחי יד אלה בענפי המשק השונים. יש לציין כי מאבטחים ושומרים כמעט ואינם מועסקים ע"י קבלני כ"א, אלא רק באמצעות חברות המתמחות בהעסקה של עובדי שמירה ואבטחה ועובדי ניקיון. בשנת 2003, 69% מכלל העובדים באבטחה ושמירה עבדו בחברות שמירה. בחלוקה פנימית נמצא כי שיעור השומרים העובדים בחברות שמירה היה גבוה יותר מאשר שיעור המאבטחים- 76% ו- 66% בהתאמה.

בבדיקה לאורך זמן, נרשמה עלייה ניכרת בשיעור העובדים באמצעות חברות שמירה. בשנת 1995, רק 50% מהמאבטחים והשומרים עבדו בחברות שמירה, זאת בהשוואה ל- 69% בשנת 2004. הגידול בתעסוקה באמצעות חברות שמירה בא לידי ביטוי הן בהעסקת מאבטחים והן בהעסקת שומרים, אך הוא היה בולט יותר באבטחה. שיעור הגידול של מאבטחים שעבדו בחברות שמירה עלה ב- 52% בין 1995 ל- 2003 בעוד ששיעור הגידול של השומרים עלה ב- 30%. הגידול בהעסקת מאבטחים ושומרים הגבירה את העסקתם של מאבטחים ושומרים באמצעות חברות שמירה מאחר ומעסיקים, בעיקר קטנים, העדיפו שלא להעסיק ישירות את המאבטחים והשומרים.

לוח 4 – מאפייני התעסוקה של מאבטחים ושומרים 1995, 2003

שנת 1995				שנת 2003				
כלל המשק	מאבטחים ושומרים			כלל המשק	מאבטחים ושומרים			
	שומרים	מאבטחים	סה"כ		שומרים	מאבטחים	סה"כ	
7.8	17.8	22.7	20.4	8.4	15.1	29.0	24.6	% עובדים ולומדים
4.6	13.3	18.5	16.0	6.0	11.0	23.2	19.4	מתוכם אחוז ל- BA
1.6	58.2	43.6	50.4	2.7	75.6	66.2	69.2	% עובדים בחבי שמירה
42.5	42.5	44.6	43.6	41.2	41.2	40.6	40.8	שעות עבודה לשבוע
26.5	30.4	24.0	26.9	30.2	32.4	35.0	34.2	% עובדים חלקית ⁽¹⁾
4.4	3.7	1.9	2.8	5.5	2.4	5.2	4.4	עובדים פחות מ- 15 ש' ⁽²⁾
23.7	17.7	21.5	19.8	23.7	14.0	19.1	17.5	מרבית לעבוד ⁽³⁾
חודשי עבודה בשנה אחרונה								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
8.2	15.1	19.1	17.2	8.3	18.5	18.0	18.2	עד 6 חודשים
6.3	6.3	11.9	9.3	5.9	7.0	11.9	10.3	7-12 חודשים
85.5	78.6	69.0	73.5	85.9	74.5	70.1	71.5	12 חודשים
סיבות לעבודה פחות מ- 10 חודשים								
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
20.2	20.5	48.2	36.7	8.4	26.4	43.7	38.6	צה"ל
28.4	31.5	17.2	23.2	44.1	40.7	30.7	33.6	חיפוש עבודה
23.4	26.8	25.3	25.9	22.3	17.5	13.8	14.8	לימודים
28.0	21.2	9.3	14.2	25.2	15.4	11.8	13.0	אחר ⁽⁴⁾

(1) פחות מ- 35 שעות בעבודה שאינה נחשבת כמלאה (2) עובדים פחות מ- 15 שעות בשבוע (3) מרבית לעבוד הינם: גברים העובדים +52 שעות ונשים העובדות +45 שעות (4) כולל: מחלה או מגבלה גופנית, גיל גבוה, עקרת בית, עבד בעבודה עונתית, אחר מקור: סקר כ"א למ"ס, עיבודים מיוחדים מינהל לתכנון מחקר וכלכלה

(ו) מחוז מגורים ועבודה בדיקת מחוז המגורים של השומרים והמאבטחים מצביעה על כך שהם מתגוררים בשיעורים גבוהים, בהשוואה לכלל העובדים, במחוזות ירושלים, יהודה ושומרון והדרום ובשיעורים נמוכים יחסית במחוזות תל-אביב, המרכז ומחוזות הצפון וחיפה. בהשוואה בין מאבטחים לבין שומרים, יותר שומרים מתגוררים יחסית בצפון וחיפה ופחות במרכז ובתל אביב. ההבדלים לאורך זמן היו קטנים, זאת למעט במחוז יהודה ושומרון שבהם גדל שיעור המאבטחים והשומרים מ- 2.6% בשנת 1995 ל- 6.2% בשנת 2003.

באשר למחוז העבודה, מאחר והיקף העסקתם של מאבטחים ושומרים תלוי במצב הביטחוני, ניתן להניח כי היקף העסקתם לא יהיה בהכרח זהה באזורים שונים וניתן לצפות להבדלים בחלוקה לפי מחוזות גיאוגרפיים. השוואה בין התפלגות העובדים באבטחה ושמירה במחוזות השונים, בהשוואה לכלל העובדים, מלמדת כי מחוזות ירושלים ויהודה ושומרון התאפיינו בשיעורים גבוהים של העסקת מאבטחים ושומרים ובת"א נרשם שיעור נמוך יותר של עובדים במשלחי יד אלה. בשאר המחוזות ההבדלים היו קטנים כאשר במחוזות הדרום והמרכז שיעור העסקת מאבטחים ושומרים היה מעט גבוה בהשוואה לכלל העובדים, ובמחוזות חיפה והצפון הוא היה מעט נמוך.

בבדיקה לאורך זמן, בין השנים 1995 ל- 2003, נרשמה עלייה בשיעור המאבטחים והשומרים במחוזות ירושלים, המרכז ויהודה ושומרון וירידה בשיעורם במחוזות ת"א, הדרום וחיפה.

(ז) עובדים מחוץ למקום המגורים 25% מהמאבטחים והשומרים לא עבדו בנפת מגוריהם ו- 17% לא עבדו במחוז מגוריהם. בקרב כלל העובדים השיעור היה גבוה יותר. 30% לא עבדו בנפת המגורים ו- 20% לא עבדו במחוז המגורים. ההבדל בהשוואה לכלל האוכלוסייה נובע כנראה מכך שמדובר במשלחי יד, בעיקר השמירה, שהעבודה בו אינה מקצועית ופחות משתלם למעסיקים לנייד את העובדים למקום עבודה המרוחק ממקום מגוריהם. בקרב המאבטחים שיעור העובדים לא בנפת מגוריהם עמד על 28% בהשוואה ל- 19% בלבד בקרב השומרים. לא נמצאו הבדלים ניכרים בעבודה של מאבטחים ושומרים מחוץ למחוז המגורים לאורך זמן. היוממות, עבודה מחוץ למחוז המגורים, התבטאה בשנת 2003 בעיקר ביוממות גבוהה של מאבטחים ושומרים ממחוזות ירושלים, צפון ויהודה ושומרון למחוזות מרכז ותל אביב.

לוח 5 – מאבטחים ושומרים לפי מחוז מגורים ועבודה 1995, 2003 באחוזים מסה"כ

עובדים 1995				עובדים 2003				סה"כ
כלל המשק	מאבטחים ושומרים			כלל המשק	מאבטחים ושומרים			
	שומרים	מאבטחים	סה"כ		שומרים	מאבטחים	סה"כ	
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	סה"כ
								מחוז מגורים
								ירושלים
10.0	13.6	12.5	13.0	9.6	16.3	13.8	14.6	צפון
15.0	15.7	10.5	12.9	14.8	15.6	10.2	11.9	חיפה
13.1	16.3	10.7	13.3	12.6	13.4	10.7	11.6	ת"א והמרכז
47.2	39.3	41.6	40.5	46.8	35.5	42.2	40.1	דרום
12.5	14.4	20.4	17.6	13.0	13.5	16.7	15.7	יהודה ושומרון
2.2	0.7	4.3	2.6	3.2	5.6	6.4	6.2	
								מחוז עבודה
								ירושלים
10.7	14.4	14.4	14.4	10.5	17.9	17.0	17.3	צפון
12.8	11.3	10.2	10.7	13.4	14.0	9.4	10.9	חיפה
13.8	18.5	7.9	12.8	12.8	12.8	10.9	11.5	ת"א והמרכז
49.4	42.4	43.4	43.0	49.1	38.8	45.6	43.4	דרום
12.0	13.1	19.1	16.3	12.4	12.3	13.2	12.9	יהודה ושומרון
1.3	0.3	5.0	2.8	1.8	4.2	3.9	4.0	
								עובדים מחוץ ל:
		אין נתונים לפי נפה		30.3	18.6	28.3	25.3	נפת מגורים
17.1	12.0	20.0	16.2	19.9	10.3	19.9	16.9	מחוז מגורים

מקור: סקר כ"א למ"ס, עיבודים מיוחדים מינהל לתכנון מחקר וכלכלה